

Dosarul nr.1ra-427/2022
1-19177837-01-1ra-18032022

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

20 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte - Timofti Vladimir

Judecători - Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie

judecând, fără citarea părților recursurile ordinare declarate, de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de circumscripție Chișinău – Plîngău Alexandr, de către directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat – Radu Gheorghe și de către avocatul Bondarenco Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 decembrie 2021, în cauza penală privindu-l pe

Ralea Tudor xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 07.11.2019-09.04.2021;

2. Instanța de apel: 04.05.2021-29.12.2021;

3. Instanța de recurs: 18.03.2022-20.12.2022.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 09 aprilie 2021 inculpatul Ralea Tudor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 328 alin. (1) Cod penal la pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 800 (opt sute) unități convenționale, ceia ce constituie 40 000 (patruzeci) lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 (cinci) ani.

S-a dispus încasarea de la Ralea Tudor în beneficiul statului cheltuieli de judecată în mărime de 6300 (șase mii trei sute) lei.

S-a dispus încasarea de la Ralea Tudor în beneficiul Inspectoratului Fiscal de Stat prejudiciul material în mărime de 101194 (una sută una mii una sută nouăzeci și patru) lei.

S-a respins acțiunea civilă formulată de Popa Tudor și Popa Emilia.

S-a menținut sechestrul aplicat în baza încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana la 19 iulie 2019 asupra automobilului „NISSAN QASHAQAI”, cu nr. de xxxxx, deținut cu drept de proprietate de către Ralea Tudor.

1.2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, inculpatul Ralea Tudor, deținând funcția de registrator cat. 3 al Direcției înregistrate, grupa nr. 1 OCT Chișinău, filiala ÎS „Cadastru”, conform ordinului nr. 44-p din 02.02.2015, fiind persoana cu funcție de răspundere, care este în drept să examineze documentele ce confirmă drepturile și să decidă asupra înregistrării bunului imobil și a drepturilor

asupra lui, să efectueze și să rectifice înscrierile în registru bunurilor imobile în modul stabilit de lege, la 04 ianuarie 2017 a efectuat radierea cotei-părți de 1/3 a bunului imobil deținută și înregistrată după cet. Popa Tudor și cet. Popa Emilia, în conformitate cu Hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău nr. 2-5549/14 din 13.10.2015 s-a dispus: radierea dreptului de proprietate a lui Tudor și Emilia Popa, asupra cotei-părți de 1/3 din construcția de pe xxxxx identificată xxxxx iar ultimul a atribuit acestei cote-părți lui Belîi Andrei, contrar prevederilor art. 1515 Cod Civil (2017), din ce reiese că cota parte de 1/3, urma să fie înregistrată cu drept de proprietate public, după autoritatea public locală.

În același timp, contrar prevederilor art. 28 al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998, fără a avea temeiuri legale de a efectua modificări în registrul bunurilor imobile xxxxx întrucât nu exista un document ce acorda dreptul de înregistrare a dreptului de proprietate, a dispus ilegal majorarea cotei de la 2/3 la 1.0 după cet. Belîi Andrei, în rezultatul acțiunilor sale ilegale a cauzat conform raportului de expertiză judiciară nr. 1778 din 26 noiembrie 2018, un prejudiciu considerabil în valoarea de 101 194 lei, sumă ce constituie 1/3 din construcția de pe str. Muncești, 22 A identificată prin xxxxx.

2. Sentința, menționată, a fost atacată cu *apel* de către avocatul Arhiliuc Ion în comun cu inculpatul Ralea Tudor și de către avocatul Bondarenco Oleg în interesele părților vătămate Popa Tudor și Popa Emilia.

2.1 Apărarea a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpatul Ralea Tudor învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal să fie achitat, pe motivul că, fapta nu întrunește elementele infracțiunii sau procesul penal intentat împotriva lui Ralea Tudor pe alin. (1) art. 328 Cod penal, să fie încetat în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, că există circumstanțele care exclud pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală - fiind declarate nule sub aspect procedural..

În motivarea cerințelor sale apărarea a invocat:

- instanța nu era în drept să-l condamne pe Ralea Tudor fără ordonanța de modificare a învinuirii emisă de procuror în ședința de judecată prin incriminarea calificativului „cauzat daune în proporții considerabile sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice”. Or, la etapa apelului procurorul nu mai poate modifica învinuirea prin incriminarea altui semn calificativ, deoarece se încalcă grav dreptul la apărare în sensul normelor de drept enunțate supra;

- sub noțiunea de „persoane juridice” se identifică și structurile organelor de stat. Totodată, conform art. 55 alin. (1) Cod civil, persoană juridică este organizația care are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu, poate să dobândească și să exercite în nume propriu drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pârât în instanță de judecată;

- potrivit art. 57 Cod civil, persoanele juridice sunt de drept public sau de drept privat care, în raporturile civile, sunt situate pe poziții de egalitate, iar conform art. 58 alin. (1) Cod Civil, Statul și unitățile administrativ-teritoriale participă la raporturile

juridice civile pe poziții de egalitate cu celelalte subiecte de drept. Atribuțiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale se exercită în asemenea raporturi de organele acestora, în conformitate cu competența lor.

- în practica judiciară constantă s-a evidențiat că, persoanele juridice de drept public sunt: statul; organele statului cărora prin lege sunt atribuite statut de persoană juridică; unitățile administrativ teritoriale și alte persoane juridice formate în modul stabilit de lege de către stat, organele statului sau de unitățile administrativ teritoriale,
- inclusiv Inspectoratul Fiscal de Stat;

- acestora li se aplică normele ce privesc persoanele juridice reglementate de Codul Civil, dacă contrariul nu rezultă din prevederile legilor speciale. Statul, fiind menționat ca subiect distinct de drept, se manifestă în circuitul civil ca o persoană juridică de drept public. Structural statul are o organizare similară persoanei juridice având un organ suprem, un organ reprezentativ și organ executiv;

- pe cale de consecință, rezultă că atunci când un semn calificativ al infracțiunii incriminate lipsește, dar există altul care n-a fost incriminat prin rechizitoriu, instanța de judecată este impusă să adopte o sentință de achitare pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii;

- cauza penală nr. 2017970531, a fost pornită în fapt, prin ordonanța ofițerului de urmărire penală al Direcției nr. 2 a DGUP a CNA locotenent major Sergiu Socevoi din 17 august 2017 în temeiul art. 328 alin. (3) lit. d) Cod Penal - în baza sesizării false a lui Popa Tudor, care de facto și de jure nu avea statut de victimă nici în sensul art. 58 Cod de procedură penală, nici în sensul art. 6 CEDO;

- deși, CNA a fost sesizat prin plângerea lui Popa Tudor, în ordonanță nimic nu există despre această sesizare, iar pe parcursul anchetei penale ca parte vătămată a fost recunoscut Inspectoratul Fiscal de Stat;

- or, conform prevederilor art. 265 alin. (3) Cod de procedură penală, ofițerul de urmărire penală era obligat să se conducă de caracterul imperativ al legii;

- dacă a depistat o infracțiune ori a constatat o bănuială rezonabilă cu privire la o infracțiune comisă, ofițerul de urmărire penală, colaboratorul organelor de constatare menționate la art. 273 alin. (1) lit. a)-c) sau procurorul întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate și concomitent dispune înregistrarea imediată a autosesizării pentru a începe urmărirea penală;

- în speță, aceste prevederi legale nu au fost respectate, astfel ordonanța de pornire a urmăririi penale din 17 august 2017 în temeiul art. 328 alin. (3), lit. d) Cod Penal, sub aspect procedural este nulă;

- sentința este motivată exclusiv pe proba cu Hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău nr. 2-5549/14 din 13.10.2015 prin care s-a dispus: radierea dreptului de proprietate a lui Tudor și Emilia Popa, (...), dar potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, această hotărâre n-a fost cercetată, nefiind reflectată cum și lipsa opiniei acuzării și apărării;

- de asemenea, instanța n-a cercetat hotărârea irevocabilă a instanței civile invocată de inculpat, prin care după Golovina Maria a fost recunoscut dreptul de proprietate integral asupra imobilului litigios, iar aceasta fiind decedată ulterior a avut

doi succesori de drept surorile sale, a se vedea declarațiile martorului Belii Andrei nepotul lui Golovina Maria, iar acestea au solicitat la notar acceptarea succesiunii;

- aceste circumstanțe decisive n-au fost verificate de instanța de judecată, care formal a preluat poziția declarativă a acuzării, precum că nu sunt succesori după decesul lui Golovina Maria. Această versiune neverificată, fiind adevărată exclude implicarea în dosar a Inspectoratului Fiscal de Stat și, respectiv dovedește absolut nevinovăția lui Ralea Tudor;

- se relevă că, nici organul de urmărire penală și nici prima instanță n-au constatat intenția directă a registratorului Ralea Tudor în comiterea abuzului de serviciu incriminat, iar probele acumulate nu dovedesc nimic despre intenția directă a acestuia, dar despre o eroare tehnică care se soluționează în ordinea art. 504 Cod Civil - rectificarea înscrisurilor în Registrul bunurilor materiale;

- în lipsa unei constatări a registratorului întreprinderii Specializate în Cadastru sau a instanței de judecată privind corectitudinea înregistrării, intenția lui Ralea Tudor în săvârșirea infracțiunii nu poate fi demonstrată nicicum. Chiar dacă admitem faptul că urmărirea penală totuși a identificat cumva intenția lui Ralea Tudor în săvârșirea infracțiunii, se constată că în rechizitoriu și în materialele cauzei nu se regăsesc argumente și probe;

- tot din materialele cauzei penale se desprinde faptul că, urmărirea penală n-a examinat acțiunile lui Ralea Tudor sub aspectul admiterii unei erori în procesul de exercitare a atribuțiilor de serviciu;

- este de menționat că, legiuitorul în Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998 (în redacția anului 2017) se referă la erori admise în procesul înregistrării bunurilor imobile precum și modalitatea de corectare a acestora;

- astfel, conform prevederilor art. 47¹ alin. (2) al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25.02.1998 (redacția anului 2017), întreprinderea Specializată în Cadastru și filialele sale răspund pentru emiterea sau perfectarea documentelor cu erori comise din culpă proprie, precum și pentru erorile comise în planurile întocmite de acestea;

- în conformitate cu art. 504 Cod Civil (redacția anului 2017), când vreo înscriere din registrul bunurilor imobile nu corespunde situației juridice reale, se poate cere rectificarea înscrierii. Prin rectificare se înțelege radierea, corectarea sau menționarea oricărei operațiuni susceptibile de a face obiectul unei înscrieri în registru;

- potrivit art. 38 al Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25.02.1998 (redacția anului 2017), greșelile din cadastru se corectează numai în temeiul deciziei registratorului Decizia trebuie să conțină data descoperirii greșelii, caracterul ei, cauza nașterii ei (din culpa titularului de drepturi sau a organului cadastral teritorial), modul de corectare a greșelii sursele de reparație a prejudiciului cauzat;

- greșelile care nu au caracter tehnic (indicarea greșită a tipului de drept, a denumiri titularului de drepturi, componența bunului imobil, denaturarea mărimii cotelor în proprietatea comună, a coordonatelor hotarelor, exceptând transformarea coordonatelor punctelor de hotar dintr-un sistem de coordonate în altul și alte greșeli care lezează drepturile și interesele legitime ale titularilor de drepturi sau ale altor

persoane) - se corectează cu consimțământul exprimat în scris al fiecărui titular de drepturi ale cărui interese sunt atinse sau în temeiul hotărârii judecătorești irevocabile;

- dacă facem o analiză simplă a cadrului legal menționat, se desprinde faptul că, oricând o persoană care se consideră lezată într-un drept al său ce ține de înregistrarea în registrul bunurilor imobile, urmează să se adreseze în instanța de judecată cu o acțiune în rectificare;

- din materialele cauzei penale se constată că nici una din pretinsele părți vătămate nu au recurs la procedura civilă prevăzută de lege privind rectificarea înscrierilor din registrul bunurilor imobile, ca mai apoi să se adreseze organelor de urmărire penală în vederea stabilirii intenției inculpatului Ralea Tudor;

- mai mult ca atât, decizia de înregistrare a lui Ralea Tudor n-a fost atacată în instanța de judecată, fapt prin care se denotă, că în afară de procuror nici o instanță de judecată civilă nu s-a expus asupra corectitudinii înscrierilor din registrul bunurilor imobile;

- or, cadrul legal menționat mai sus acordă dreptul de a se expune asupra corectitudinii înregistrării doar prin decizia registratorului sau decizia instanței de judecată;

- în asemenea circumstanțe se constată, că organul de urmărire penală și-a asumat practic competența registratorului și a instanței de judecată, fără a-și argumenta poziția privind intenția lui Ralea Tudor de a săvârși infracțiunea imputată;

- potrivit învinuirii, Ralea Tudor „prin acțiunile sale intenționate a comis infracțiunea”, însă prin ce s-au manifestat acțiunile intenționate ale cet. Ralea Tudor, organul de urmărire penală nu indică și nu prezintă nici o probă;

- asupra corectitudinii înscrierilor din registrul bunurilor imobile efectuate de către Ralea Tudor nu s-a expus nici o autoritate competentă;

- organul de urmărire penală n-a audiat nici o persoană care să invoce legătura între persoanele ce au beneficiat de înregistrare și inculpatul Ralea Tudor în scopul stabilirii intenției acestuia de a săvârși infracțiunea, admitând în calitate de probe pe cauza penală doar mărturiile lui Popa Tudor și materialele din dosarul cadastral și dosarul tehnic;

- așa fiind, în speța dată, acuzațiile penale aduse lui Ralea Tudor sunt neîntemeiate și, alt context purtând un caracter de raporturi civile că la materialele cauzei penale acuzarea nu a anexat nici un certificat de succesiune vacantă prevăzut expres de art. 1515 alin. (2) Cod Civil (în redacția anului 2017). Totodată, partea apărării a prezentat acte, că decedata Golovina Maria o are vie pe sora sa Belaia Ecaterina și pe nepotul său Belîi Andrei. Reieșind din faptul că nimeni nu este obligat să-și dovedească nevinovăția sa, procurorul urma să verifice dacă este sau nu deschisă o procedură succesorală și dacă Golovina Maria are succesori, iar în materialele dosarului penal nu există astfel de documente;

- totodată, conform prevederilor art. 1559 Cod Civil (în redacția anului 2017), în cazul în care nu există nici succesori testamentari, nici succesori legali, notarul constată, la cererea reprezentantului statului, că succesiunea este vacantă și eliberează certificatul de succesiune vacantă după expirarea termenului legal de acceptare a succesiunii;

- astfel, din norma citată este evident, că notarul urma să deschidă dosar succesoral și să constate la cererea reprezentantului statului că succesiunea este vacantă, iar ulterior să elibereze certificat de succesiune vacantă;

- în circumstanțele expuse se constată, că atât acuzarea, cât și pretinsa parte vătămată - Serviciul Fiscal de Stat nu au respectat cerințele legislației în vigoare în vederea pretinderii statului la succesiunea vacantă;

- concomitent, reprezentantul statului - Serviciul Fiscal de Stat avea dreptul doar după primirea certificatului de moștenitor să întreprindă măsurile prevăzute de pct. 8 al Regulamentului cu privire la modul de evidență, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, fără stăpân, sechestrate ușor alterabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu drept de succesiune și a comorilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 972 din 11.09.2001. Actul normativ enunțat declară că, în cazul trecerii bunurilor în proprietatea statului conform dreptului succesoral, notariatul expediază la Serviciul Fiscal de Stat, care a intrat în posesia certificatului de moștenitor, lista bunurilor respective semnată de notar, martorii asistenți și persoanele interesate (dacă aceștia au luat parte la întocmirea listei). În cazul în care din contul bunurilor specificate în listă, în conformitate cu legislația în vigoare despre activitatea notariatelor au fost efectuate cheltuieli (pentru îngrijirea testatorului în timpul bolii și înmormântarea lui, asigurarea integrității bunurilor succesoriale și administrarea lor, publicarea înștiințării referitoare la chemarea moștenitorilor), în listă se vor înregistra sumele cheltuite în aceste scopuri și obiectele vândute pentru acoperirea cheltuielilor efectuate. După primirea certificatului de moștenitor și listei bunurilor respective, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat în prezența unei persoane responsabile de la regia locativă, iar în localitățile rurale - de la autoritățile administrației publice locale - verifică disponibilul de bunuri succesoriale în spațiile în care se păstrează acestea și le preia la evidență de la custode, făcând mențiunile corespunzătoare în lista bunurilor.

2.2 Avocatul Bondarencu Oleg în interesele lui Popa Tudor și Popa Emilia a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a respinge acțiunea civilă înaintată de Serviciul Fiscal de Stat față de inculpatul Ralea Tudor, ca fiind lipsită de temeii. Admiterea în principiu a acțiunii civile înaintate de Popa Tudor și Popa Emilia.

În motivarea cerințelor sale avocatul a invocat:

- la adoptarea soluției privind respingerea acțiunii civile înaintate de Popa Tudor și Popa Emilia prima instanța nu a ținut cont de un șir de aspecte esențiale, care demonstrează cu certitudine faptul că anume Popa Tudor și Popa Emilia sunt acele persoane, dreptul de proprietate al cărora a fost grav lezat în circumstanțele speței, ceea ce pe deplin justifică totalitatea pretențiilor formulate de ei în acțiune civilă în cadrul acestei cauze penale;

- astfel, prima instanța nu a ținut cont de faptul că cauza penală sus-vizată a fost intentată la plângerea lui Popa Tudor și Popa Emilia, iar prin infracțiunea săvârșită de inculpatul Ralea Tudor a fost lezat dreptul lor de proprietate asupra imobilului (casei de locuit) amplasată în xxxxx care a fost construită în exclusivitate de ei și astfel le revine cu drept de proprietate, acest fapt fiind stabilit cu certitudine prin sentința

Judecătoria Chișinău (sediul Centru) nr. 1-972/2017 din 26.07.2018, decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău nr. 1a-2284/18 din 14.03.2019 și decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-329/20 din 26.05.2020, toate aceste acte judecătorești fiind anexate la materialele cauzei;

- prima instanța a trecut cu vedere faptul că prin actele judecătorești de dispoziție sus-menționate s-a stabilit că actele primare ce au stat la baza perfectării nelegitime și fără temei a dreptului de proprietate asupra imobilului sus-vizat după cet. Golovina Maria (decedată) precum și actele ulterioare de înstrăinare a acestui imobil pe filiera cet. Golovina Maria sunt lovite de nulitate absolută, deoarece sunt rezultatul infracțiunii săvârșite în anul 1999 de inginerul cadastral cet. Boiceno Nina. Prima instanța, nu a acordat deplină suficientă faptului că la înaintarea acțiunii civile în această cauză penală Popa Tudor și Popa Emilia au reieșit din conexiune directă și nemijlocită între fapta infracțională săvârșită de inculpatul Ralea Tudor și consecințele survenite în urma acestei fapte, care au prejudiciat dreptul lor de proprietate asupra imobilului sus-vizat. Totodată, soluționarea acestei acțiuni civile este o unică modalitate de restabilire a drepturilor patrimoniale ale lui Popa Tudor și Popa Emilia și a situației juridico-factice preexistente care a fost modificată abuziv și contrar legii prin infracțiunea săvârșită de către inculpatul Ralea Tudor;

- în condițiile constatării faptului că examinarea acțiunii civile înaintate de Popa Tudor și Popa Emilia va influența negativ asupra termenului rezonabil de examinare cauzei penale (datorită unui număr mare de părți litigante cărora urmează să le fie asigurat drept la apărare și acces liber la justiție), prima instanța urma să admită în principiu acțiunea civilă, dar nu să o respingă pe pretinsul motiv că nu se încadrează în prevederile art. 219 Cod de Procedură Penală;

- distinct de cele relatate mai sus, consideră ca fiind lipsită de temei și concluzia primei instanțe privind respingerea pretenției formulate de Popa Tudor și Popa Emilia privind încasarea de la inculpatul Ralea Tudor a compensației pentru prejudiciul moral cauzat;

- or, potrivit probatoriului administrat la dosar, și-a găsit confirmarea deplină suportarea de către Popa Tudor și Popa Emilia a prejudiciului moral în circumstanțele speței date prin starea profundă de stres psihologic și anxietate cauzată prin înregistrarea arbitrară și în lipsa de temei a dreptului de proprietate după o persoană străină, prin retrăirea sentimentului de nedreptate profundă și pierderea încrederii în bună funcționare a angajaților organelor cadastrale, prin mai multe suferințe psihico-morale pe care au suportat Popa Tudor și Popa Emilia din momentul când au aflat despre faptul săvârșirii infracțiunii și până la momentul de față.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 decembrie 2021 a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de către avocatul Bondareanco Oleg în interesele părților vătămate Popa Tudor și Popa Emilia, a fost admis apelul apărătorului Arhiliuc Ion în comun cu inculpatul Ralea Tudor, casată sentința, și pronunțată o nouă hotărâre prin care Ralea Tudor învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal a fost achitat pe motiv că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Acțiunea civilă înaintată de Inspectoratul Fiscal de Stat privind încasarea de la inculpatul Ralea Tudor a sumei de 101194 lei a fost respinsă ca nefondată.

A fost respinsă cererea procurorului privind încasarea de la inculpatul Ralea Tudor a cheltuielilor de judecată în mărime de 6 300 lei.

A fost respinsă acțiunea înaintată de Popa Tudor și Popa Emilia.

A fost anulat sechestrul aplicat în baza încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 iulie 2019 asupra automobilului „Nissan Qasha”, deținut cu drept de proprietate de către Ralea Tudor.

A fost dispusă restituirea către Agenția Servicii Publice dosarul cadastral a bunului imobil cu xxxxx.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

3.1 În motivarea soluției adoptate instanța de apel a notat că, conform ordonanței de punere sub învinuire și a constatărilor primei instanțe de fond, rezultă că, inculpatul Ralea Tudor prin acțiunile sale a comis infracțiunea prevăzută de art. 328 alin. (1) Cod penal.

Instanța de apel a reținut că, instanța de fond a constatat că, Ralea Tudor a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice, or, în speță presupusele daune ar fi fost cauzate Inspectoratului Fiscal de Stat, recunoscut în calitate de parte vătămată. Însă, la caz, acuzarea de stat nu a dispus modificarea învinuirii în vederea incriminării inculpatului Ralea Tudor a calificativului *„a cauzat daune în proporții considerabile sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice”*.

Pe cale de consecință, rezultă că atunci când un semn calificativ al infracțiunii incriminate lipsește, dar există altul care n-a fost incriminat prin rechizitoriu, instanța de judecată este impusă să adopte o sentință de achitare pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

În acest context, instanța de apel a atestat că, partea acuzării nu a solicitat repararea acestor grave erori de drept la etapa judecării cauzei în prima instanță, iar în prezent la etapa apelului, urmează a fi adoptată soluția enunțată supra și anume de achitare a inculpatului, pe motiv că, fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Instanța de apel a relevat că, sentința este motivată exclusiv pe hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău nr. 2-5549/14 din 13.10.2015 prin care s-a dispus: radierea dreptului de proprietate a lui Tudor și Emilia Popa, însă potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, această hotărâre n-a fost cercetată, nefiind reflectată cum și lipsa opiniei acuzării și apărării.

De asemenea, instanța de apel a atestat că, prima instanță nu a cercetat hotărârea irevocabilă a instanței civile invocată de inculpat, prin care după Golovina Maria a fost recunoscut dreptul de proprietate integral asupra imobilului litigios, iar aceasta fiind decedată ulterior a avut doi succesori de drept surorile sale, fapt ce rezultă din declarațiile martorului Belii Andrei, nepotul lui Golovina Maria, iar acestea au solicitat la notar acceptarea succesiunii.

Aceste circumstanțe decisive nu au fost verificate de instanța de fond, care formal a preluat poziția declarativă a acuzării, precum că nu sunt succesori după decesul lui Golovina Maria.

Instanța de apel a relevat că, nici organul de urmărire penală și nici prima instanță nu au constatat intenția directă a registratorului Ralea Tudor în comiterea abuzului de serviciu incriminat, iar probele acumulate nu dovedesc intenția directă a acestuia, dar despre o eroare tehnică care se soluționează în ordinea art. 504 Cod Civil - rectificarea înscrisurilor în Registrul bunurilor materiale.

În acest sens, instanța de apel a reținut că, în lipsa unei constatări a registratorului întreprinderii Specializate în Cadastru sau a instanței de judecată privind corectitudinea înregistrării, intenția lui Ralea Tudor în săvârșirea infracțiunii nu poate fi demonstrată nicicum.

Tot din materialele cauzei penale, instanța de apel a desprins faptul că, organul de urmărire penală nu a examinat acțiunile lui Ralea Tudor sub aspectul admiterii unei erori în procesul de exercitare a atribuțiilor de serviciu, erori care se corectează cu consimțământul scris al fiecărui titular de drept.

Din materialele cauzei penale, instanța de apel a constatat că, nici una din pretinsele părți vătămate nu au recurs la procedura civilă prevăzută de lege privind rectificarea înscrierilor din Registrul bunurilor imobile, ca mai apoi să se adreseze organelor de urmărire penală în vederea stabilirii intenției inculpatului Ralea Tudor.

Mai mult ca atât, decizia de înregistrare a lui Ralea Tudor n-a fost atacată în instanța de judecată, fapt prin care se denotă că, nici o instanță de judecată civilă nu s-a expus asupra corectitudinii înscrierilor din registrul bunurilor imobile. Or, cadrul legal acordă dreptul de a se expune asupra corectitudinii înregistrării doar prin decizia registratorului sau decizia instanței de judecată.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel constată că, organul de urmărire penală și-a asumat practic competența registratorului și a instanței de judecată, fără a-și argumenta poziția privind intenția lui Ralea Tudor de a săvârși infracțiunea imputată.

Potrivit învinuirii, inculpatului Ralea Tudor i s-a incriminat că, „prin acțiunile sale intenționate a comis infracțiunea”, însă prin ce s-au manifestat acțiunile intenționate ale lui Ralea Tudor, organul de urmărire penală nu a indicat, iar careva probe pertinente și concludente nu au fost administrate.

Mai mult ca atât, asupra corectitudinii înscrierilor din registrul bunurilor imobile efectuate de către Ralea Tudor nu s-a expus nici o autoritate competentă. Or, instanța de apel a atestat că, organul de urmărire penală nu a audiat nici o persoană care să invoce legătura între persoanele ce au beneficiat de înregistrare și inculpatul Ralea Tudor în scopul stabilirii intenției acestuia de a săvârși infracțiunea, admițând în calitate de probe pe cauza penală doar mărturiile lui Popa Tudor și materialele din dosarul cadastral și dosarul tehnic.

Așa fiind, instanța de apel a apreciat că, în speța dată că, acuzațiile penale aduse lui Ralea Tudor sunt neîntemeiate și care poartă un caracter de raporturi civile.

În susținerea celor menționate, instanța de apel a relevat că, la materialele cauzei penale acuzatorul de stat nu a anexat nici un certificat de succesiune vacantă prevăzut expres de art. 1515 alin. (2) Cod civil (în redacția anului 2017).

Tot în acest context, instanța de apel a reținut că, partea apărării a prezentat în instanță acte, care confirmă faptul că, decedata Golovina Maria o are vie pe sora sa Belaia Ecaterina și pe nepotul său Belii Andrei. Iar, reieșind din faptul că nimeni nu este obligat să-și dovedească nevinovăția sa, procurorul urma să verifice dacă este sau nu deschisă o procedură succesorală și dacă Golovina Maria are succesori, iar la materialele dosarului penal nu există astfel de documente.

Totodată, conform prevederilor art. 1559 Cod Civil (în redacția anului 2017), notarul urma să deschidă dosar succesoral și să constate la cererea reprezentantului statului că succesiunea este vacantă, iar ulterior să elibereze certificat de succesiune vacantă.

În circumstanțele expuse, instanța de apel a constatat că, atât acuzarea, cât și pretinsa parte vătămată - Serviciul Fiscal de Stat nu au respectat cerințele legislației în vigoare în vederea pretinderii statului la succesiunea vacantă.

Concomitent, reprezentantul statului - Serviciul Fiscal de Stat avea dreptul doar după primirea certificatului de moștenitor să întreprindă măsurile prevăzute de pct. 8 al Regulamentului cu privire la modul de evidență, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, fără stăpân, sechestrate ușor alterabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu drept de succesiune și a comorilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 972 din 11.09.2001. După primirea certificatului de moștenitor și listei bunurilor respective, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat în prezența unei persoane responsabile de la regia locativă, iar în localitățile rurale - de la autoritățile administrației publice locale - verifică disponibilul de bunuri succesoriale în spațiile în care se păstrează acestea și le preia la evidență de la custode, făcând mențiunile corespunzătoare în lista bunurilor.

În baza raționamentelor expuse supra, fiind supuse aprecierii probele administrate la materialele cauzei penale din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, instanța de apel a constatat că în acțiunile inculpatului Ralea Tudor nu se regăsesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, or, probele oferite de partea acuzării sunt afectate de dubii și presupuneri, ceea ce însă contravine principiilor ce guvernează desfășurarea procesului penal și respectarea dreptului la un proces echitabil.

În acest context, instanța de apel a reținut că, prezumția de nevinovăție a inculpatului prevalează în cazul dat, iar sarcina probei îi revine acuzării, sarcină cu care aceasta din urmă nu s-a isprăvit.

În ceea ce privește acțiunea civilă înaintată de Inspectoratul Fiscal de Stat privind încasarea de la inculpatul Ralea Tudor a sumei de 101194 lei cu titlu de prejudiciu cauzat, instanța de apel a dispus respingerea acesteia, or, instanța de apel a dispus achitarea inculpatului Ralea Tudor de învinuire în comiterea infracțiunii incriminate.

Totodată, instanța de apel a dispus respingerea acțiunii civile înaintate de Popa Tudor și Popa Emilia.

Cu referire la cheltuielile de judecată, acuzatorul de stat a solicitat compensarea din contul inculpatului în beneficiul statului a cheltuielilor de judecată în sumă de 6 300 lei pentru întocmirea raportului de expertiză judiciară nr. 1778 din 26.11.2018 (f.d.163-170, vol.I), instanța de apel a dispus respingerea acestei solicitări, or, cheltuielile judiciare solicitate au fost suportate în legătură cu acumularea probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, cheltuieli ce sunt trecute în contul statului.

În conformitate cu prevederile art. art. 203, 210 Cod de procedură penală, instanța de apel a dispus anularea măsurii de asigurare a acțiunii și anume sechestrul aplicat în baza încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 19 iulie 2019 asupra automobilului „Nissan Qashaqai”, deținut cu drept de proprietate de către Ralea Tudor.

Cu referire la apelul declarat de avocatul Bondarenco Oleg în interesele lui Popa Tudor și Popa Emilia prin care a solicitat de a respinge acțiunea civilă înaintată de Serviciul Fiscal de Stat fața de inculpatul Ralea Tudor, ca fiind lipsită de teme și admiterea în principiu a acțiunii civile înaintate de Popa Tudor și Popa Emilia, în contextul prevederilor art. 387 Cod procedură penală, și reieșind din soluția privind achitarea inculpatului Ralea Tudor de învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, instanța de apel nu s-a expus asupra solicitărilor de apel formulate de avocatul Bondarenco Oleg în interesul părților vătămate.

4. Decizia instanței de apel este atacată, cu *recurs ordinar* de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău – Plîngău Alexandr, de către directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat – Radu Gheorghe și de către avocatul Bondarenco Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia.

4.1 Procurorul indicând temeiurile prevăzute la art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită admiterea recursului, casarea deciziei cu pronunțarea unei noi hotărâri, de menținere a sentinței primei instanțe din 09.04.2021, fără modificări, deoarece apelul a fost admis greșit.

În motivarea recursului acuzarea indică:

- instanța de apel, unilateral și subiectiv a transcris în motivarea deciziei apelul avocatului inculpatului, neefectuând o analiză amplă a probatoriului anexat și examinat în cadrul cauzei penale;

- din declarațiile părții vătămate și a martorului Popa Tudor, precum și din probele materiale, se constată cu certitudine vinovăția inculpatului Ralea Tudor în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal;

- instanța de apel nu a indicat care anume element al componenței infracțiunii nu întrunește fapta inculpatului;

- instanța de apel urma să respingă ca inadmisibil apelul avocatului Bondarenco Oleg înaintat în interesele lui Popa Tudor și Popa Emilia, pe când din circumstanțe neclare acuzării, instanța de apel în cadrul dispozitivului deciziei respinge ca nefondat apelul, deoarece în realitate aceștia au calitate de martori și nu de părți vătămate.

4.2 Directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat – Radu Gheorghe indicând temeiurile prevăzute la art. 427 alin.(1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, solicită admiterea recursului, casarea deciziei în partea ce ține de latura civilă cu menținerea în vigoare a sentinței.

În motivarea recursului directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat – Radu Gheorghe indică că:

- prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău, dosar din 13.10.2015, s-a dispus doar radierea dreptului de proprietate asupra a 1/3 cotă parte deținută de cet. Popa Tudor și cet. Popa Emilia din bunul imobil cu xxxxx nu și atribuirea acestei cote-părți lui Belîi Andrei;

- în corespundere cu datele registrului bunurilor imobile xxxxx, se constată că, la data de 04.01.2017, Ralea Tudor a radiat dreptul de proprietate asupra 1/3 cotă parte a cet. Popa Tudor și cet. Popa Emilia din imobilul xxxxx și a înregistrat-o după cet. Belîi Andrei;

- la data de 16.01.2017 Belîi Andrei, deținând cota de 1.0, în baza contractului de vânzare-cumpărare xxxxx a înstrăinat bunul imobil cu xxxxx lui Rusu Galina și Rusu Anatolie, care la rândul lor, la data 04.05.2017, au vândut imobilul menționat cet. Para Anatolie și Para Natalia;

- ținând cont de prevederile art. 1515 al Codului Civil (în vigoare până la 01.03.2019), s-a constatat că, prin infracțiune, statului i s-a cauzat un prejudiciu material în valoare totală de 101 194 lei, ceea ce constituie valoarea de piață a 1/3 cotă parte din bunul imobil cu numărul cadastral xxxxx fapt stabilit prin Raportul de expertiză nr. 1778 din 26.04.2018, dreptul de proprietate asupra căreia urma a fi înregistrat după RM.

4.3 Avocatul Bondarenco Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia indicând temeiurile prevăzute la art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită admiterea recursului, casarea deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

În motivarea recursului avocatul Bondarenco Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia indică că:

- în motivarea deciziei recurate nu se regăsește argumentarea necesară care anume elemente de infracțiune nu s-au întrunit în fapta încriminată lui Ralea Tudor;

- instanța de apel la dispunerea achitării inculpatului în linii generale a statuat că Ralea Tudor nu se face vinovat de cele imputate prin rechizitoriu din două motive, care nu se conciliază între ele și, în fond, reprezintă temeiuri diferite de achitare, stipulate de art. 390 Cod de procedură penală: 1) nu s-a întrunit elementele infracțiunii și 2) procurorul nu a adus probe în confirmarea învinuirii imputabile inculpatului;

- instanța de apel a indicat declarațiile inculpatului Ralea Tudor, reprezentantului părții vătămate Spînu Adrian, martorilor Popa Tudor, Rusu Anatolie, Para Anatolie, Belîi Andrei, precum și probele materiale invocate de către partea acuzării, fără însă a supune unei verificări minuțioase și obiective fiecare probă separat;

- probatoriul administrat atestă cu certitudine că inculpatul Ralea Tudor sub pretextul executării hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 13.10.2015, în lipsa de temei, arbitrar, și prin depășirea vădită a atribuțiilor de serviciu a înregistrat

după cet. Belii Andrei drept de proprietate cu cota-parte de 1,0 (100%) din casa de locuit amplasată în xxxxx, în pofida faptului că prin hotărârea vizată a instanței cota-parte din imobilul litigios deținută de Belii Andrei nu a fost majorată din contul cotei-părți de care au fost privați Popa Tudor și Popa Emilia, precum și în pofida faptului că nici Belii Andrei, nici proprietarul anterior - Șișchina Tamara nu au dobândit de la Golovina Măria drept de proprietate cu cota-parte de 1,0 (100%), ci doar cota parte de 2/3 din imobilul litigios;

- în partea motivată a deciziei recurate instanța de apel indică că, ca urmare adoptării soluției de achitare a inculpatului Ralea Tudor, instanța nu se va expune asupra cererii de apel declarată de către subsemnat în interesele lui Popa Tudor și Popa Emilia, pe când, potrivit dispozitivului deciziei recurate, instanța de apel decide asupra respingerii ca fiind nefondat a apelului declarat de către subsemnat în interesele lui Popa Tudor și Popa Emilia.

5. La recursurile ordinare declarate în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹ Cod procedură penală, avocatul Arhiliuc Ion în comun cu Ralea Tudor au depus referință, în care au pledat pentru inadmisibilitatea recursurilor, ca fiind vădit neîntemeiate.

Cu referire la recursul avocatului Bondarencu Oleg a indicat că, acesta este tardiv deoarece decizia motivată a instanței de apel a fost pronunțată public la data de 23.02.2022, orele 14:00, iar recursul ordinar este înregistrat oficial la data de 14 aprilie 2022, adică după expirarea termenului legal de 30 de zile, prevăzut de art.422 Cod de procedură penală.

În privința recursului declarat de procuror, apărarea indică că, instanța de apel s-a expus argumentat asupra motivelor invocate.

Astfel, Colegiul Penal reține că, instanța de fond a constatat că, Ralea Tudor a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice, or, în speță presupusele daune ar fi fost cauzate Inspectoratului Fiscal de Stat, recunoscut în calitate de parte vătămată.

Însă, la caz, acuzarea de stat nu a dispus modificarea învinuirii în vederea incriminării inculpatului Ralea Tudor a calificativului „a cauzat daune în proporții considerabile sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice”.

Pe cale de consecință, rezultă că atunci când un semn calificativ al infracțiunii incriminate lipsește, dar există altul care n-a fost incriminat prin rechizitoriu, instanța de judecată este impusă să adopte o sentință de achitare pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

În acest context, Colegiul Penal atestă că, partea acuzării nu a solicitat repararea acestor grave erori de drept la etapa judecării cauzei în prima instanță iar în prezent la etapa apelului, urmează a fi adoptată soluția enunțată supra și anume de achitare a inculpatului, pe motiv că, fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii

Instanța nu era îndreptată să-l condamne pe Ralea Tudor fără ordonanța de modificare a învinuirii emisă de procuror în ședința de judecată prin încriminarea calificativului „a cauzat daune în proporții considerabile sau drepturilor și interes ocrotite de lege ale persoanelor juridice”. Or, la etapa apelului procurorul nu mai

poate modifica învinuirea prin încriminarea altui semn calificativ, deoarece se încalcă dreptul la apărare în sensul normelor de drept enunțate supra.

Instanța de apel, argumentat s-a expus și asupra lipsei laturii subiective a infracțiunii incriminate lui Ralera Tudor și anume că, nici organul de urmărire penală și nici prim instanță nu au constatat intenția directă a registratorului Ralea Tudor în comitere abuzului de serviciu incriminat, iar probele acumulate nu dovedesc intenția directă acestuia, dar despre o eroare tehnică care se soluționează în ordinea art. 504 Cod Civil rectificarea înscrisurilor în Registrul bunurilor materiale

În acest sens, instanța de apel a reținut că, în lipsa unei constatări a registratorului întreprinderii Specializate în Cadastru sau a instanței de judecată privind corectitudinea înregistrării, intenția lui Ralea Tudor în săvârșirea infracțiunii nu poate fi demonstrat nicicum.

Tot din materialele cauzei penale se desprinde faptul, că organul de urmărire penală nu a examinat acțiunile lui Ralea Tudor sub aspectul admiterii unei erori în procesul de exercitare a atribuțiilor de serviciu, care se corectează cu consimțământul exprimat în scris al fiecărui titular de drepturi ale cărui interese sunt atinse sau în temeiul hotărârii judecătorești irevocabile.

Sub acest aspect, se constată că instanța de apel s-a expus detaliat asupra motivelor invocate în apelul declarat de procuror, statuând asupra acestora constatări care au fost reflectate în partea descriptivă a prezentei decizii.

Din aceste motive, se va declara inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către Inspectoratul Fiscal de Stat ca fiind vădit neîntemeiat.

6. Judecând recursurile ordinare în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi respinse reieșind din următoarele considerente.

6.1 Cu referire la recursul ordinar declarat de către avocatul Bondarencu Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia.

Conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit art. 231 alin. (3) și (5) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.

În corespundere cu art. 418 alin. (1), 338 alin. (2)-(4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată.

Sub acest aspect și cu referire la recursul declarat de către avocatul Bondarencu Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia, se atestă că, decizia motivată a instanței de apel a fost pronunțată public la data de 23.02.2022, orele 14:00, iar recursul ordinar, potrivit ștampilei CSJ este înregistrat oficial la data de 14 aprilie 2022, adică după expirarea termenului legal de 30 de zile, prevăzut de art.422 Cod de procedură penală.

Este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală nu prevede repunerea în termen a recursului, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate, iar art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, durata termenului de declarare a recursului este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut, are un caracter imperativ și fatal, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs judecând recursul, este în drept de al respinge ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, în cazul în care se constată că recursul nu a fost declarat cu respectarea condițiilor legale (este tardiv sau inadmisibil) ori nu este întemeiat legal (este nefondat).

În atare circumstanțe, odată ce recursul ordinar, este declarat peste termen, acesta urmează a fi respins ca inadmisibil.

6.2 Cu referire la recursul declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău – Plîngău Alexandr.

Conform art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs ordinar examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate de recurent.

Potrivit art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în textul normei vizate.

Din textul recursului Colegiul penal constată, că recurentul invocă temeiul prevăzut la pct.6) alin.(1) al art. 427 Cod de procedură penală, potrivit căruia *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul în care motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii*. Suplimentar instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpaților.

De fapt, din textul recursului Colegiul penal atestă, că autorul critică soluția instanței de apel de achitare a lui Ralea Tudor de sub învinuirea adusă în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin.(1) Cod penal, făcând referire la probe administrate de organul de urmărire penală și cercetate în cadrul ședințelor de judecată, indicând că, *„vinovăția lui Ralea Tudor în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal este demonstrată pe deplin prin cumulul de probe administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate în instanțele judecătorești de fond și apel”*.

La caz se reține că, Ralea Tudor, de către organul de urmărire penală a fost învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin.(1) Cod penal - depășirea atribuțiilor de serviciu, adică săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care

depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice.

Prima instanță l-a condamnat pe Ralea Tudor în baza art. 328 alin. (1) Cod penal la pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 800 (opt sute) unități convenționale, ceia ce constituie 40 000 (patruzeci) lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 (cinci) ani.

Hotărârea primei instanțe a fost atacată cu apel de către avocatul Arhiliuc Ion în comun cu inculpatul Ralea Tudor și de către avocatul Bondarenco Oleg în interesele părților vătămate Popa Tudor și Popa Emilia.

Instanța de apel ținând cont de prevederile art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, întemeiat a respins apelul declarat de către avocatul Bondarenco Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia, a admis apelul avocatului Arhiliuc Ion în comun cu inculpatul Ralea Tudor, a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care: Ralea Tudor a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, deoarece fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, iar argumentele pe care instanța de apel le-a expus în partea descriptivă a deciziei, echivalează cu o motivare conformă rigorilor și exigențelor din art. 6 CEDO, soluție de la care instanța de recurs nu se va îndepărta, și a cărei reluare nu se mai impune, învederând considerentele Curții Europene și anume, în situația în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de casație poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției ale instanței de fond. (*Garcia Ruis c. Spaniei din 21 ianuarie 1999, Heile c. Finlandei din 19 decembrie 1997*).

În opinia instanței de recurs, instanța de apel s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate de către avocatul Bondarenco Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia, și asupra argumentelor invocate de către avocatul Arhiliuc Ion în numele inculpatului Ralea Tudor, în cererile de apel și a adoptat o hotărâre legală, întemeiată și motivată, argumentate fundamentate în fapt și în drept, prezentate în hotărârea atacată, astfel respectând prevederile art. art. 414 alin. (1), (5), 417 alin. (8) Cod de procedură penală.

Din cuprinsul recursului, în viziunea recurentului probele administrate confirmă vina inculpatului Ralea Tudor în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, menționând conținutul declarațiilor reprezentantului părții vătămate Serviciul Fiscal, Spînu Andrian, declarațiile martorilor Popa Tudor, cât și celelalte probe materiale administrate, însă aceste alegații, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece din cuprinsul hotărârii atacate se constată, că probele indicate au fost cercetate și asupra cărora instanța de apel s-a expus întemeiat prin argumente fundamentate în fapt și în drept, și care au fost redată în pct. 9 al deciziei contestate, iar în motivarea soluției sale just a statuat, că: *„cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile părților date în ședința de judecată și probele administrate, inculpatul Ralea Tudor Vasile învinuit în*

comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal urmează a fi achitat, deoarece fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii incriminate, în temeiul art. 390 alin. (1), pct. 3) Cod procedură penală”.

Totodată, Colegiul penal menționează că, instanța de apel întemeiat a constatat că, atunci când un semn calificativ al infracțiunii incriminate lipsește, dar există altul care n-a fost incriminat prin rechizitoriu, instanța de judecată este impusă să adopte o sentință de achitare pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Or, prima instanță pronunțând o sentință de condamnare în privința lui Ralea Tudor pentru cauzarea de daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ape persoanelor fizice deoarece, presupusele daune au fost cauzate Inspectoratului Fiscal – persoană juridică, care a fost recunoscut în calitate de parte vătămată, nu a reținut faptul că acuzarea de stat nu a dispus modificarea învinuirii în vederea incriminării inculpatului Ralea Tudor a calificativului „a cauzat daune în proporții considerabile sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice”.

Astfel, în hotărârea *Ștefan vs. România din 06 aprilie 2010*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că, procurorul avea obligația de a reflecta pretensele erori înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive, CEDO consideră că Statul este cel care trebuie să își asume erorile comise de parchet sau de instanța de judecată și că acele erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedura în cauză.

Totodată, Curtea Europeană, în hotărârea sa din 28 aprilie 2005, Cauza Albina împotriva României, a reamintit că, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6.1 din Convenție, include printre altele dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor. Întrucât Convenția Europeană nu are drept scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (Hotărârea Artico împotriva Italiei, din 13 mai 1980, seria A, nr. 37, p. 16, paragraful 33), acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real „ascultate adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art. 6 implică mai ales în sarcina „instanței” obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța (Hotărârea Perez împotriva Franței (GC), Cererea nr. 47.287/99, paragraful 80, CEDH 2004-1, și Hotărârea Van der Hurk împotriva Olandei, din 19 aprilie 1994, seria A, nr. 288, p. 19, paragraful 59). ”

În cauza *Barrber vs. Spania din 1988*, CtEDO a indicat că, sarcina de a demonstra vinovăția este pusă pe seama părții acuzării, iar orice dubii ar trebui să fie interpretate în favoarea învinuitului. Din prevederile articolului 6 a Convenției Europene rezultă că, partea acuzării trebuie să înștiințeze învinuitul în mod amănunțit asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa, astfel încât acesta să se poată pregăti și prezenta apărarea în modul corespunzător. Tot în sarcina părții acuzării este pusă obligația de a administra probe suficiente pentru a condamna persoana învinuită de săvârșirea unei infracțiuni, astfel spus în cauza *Salabiaku vs Franța din 1988*, Curtea a subliniat că instanța de judecată națională este obligată să recurgă în mod automat la prezumție, apreciind toate probele.

La fel, instanța de recurs reține, că instanța de apel veridic a constatat că, este eronată concluzia primei instanței întru condamnarea lui Ralea Tudor prin preluarea poziției acuzării precum că succesori după decesul lui Golovina Maria nu sunt. Or, potrivit hotărârii irevocabile a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău xxxxx din 13.10.2015 prin care s-a dispus: radierea dreptului de proprietate a lui Tudor și Emilia Popa, și care nu a fost cercetată de prima instanță, după Golovina Maria a fost recunoscut dreptul de proprietate integral asupra imobilului litigios, iar ulterior decesului acesteia succesori de drept sunt sora și lui Golovina Maria, care au solicitat la notar acceptarea succesiunii.

De asemenea Colegiul penal lărgit menționează și acel fapt că, instanța de apel corect a reținut că, din materialele cauzei nu se atestă o constatare a registratorului întreprinderii Specializate în Cadastru sau a instanței de judecată privind intenția lui Ralea Tudor în săvârșirea abuzului de serviciu incriminat, ci o eroare tehnică care se soluționează în ordinea art. 504 Cod Civil - rectificarea înscrisurilor în Registrul bunurilor materiale, care nu a fost solicitată de către nici una din pretinsele părți, ca mai apoi să se adreseze organelor de urmărire penală în vederea stabilirii intenției inculpatului Ralea Tudor.

La acest aspect, Colegiul penal reține că, instanța de apel în urma cercetării probatoriului administrat nu a constatat că, ar fi fost audiate careva persoane ce ar dovedi legătura între persoanele ce au beneficiat de înregistrare și inculpatul Ralea Tudor în scopul stabilirii intenției acestuia de a săvârși infracțiunea, fiind admise în calitate de probe doar mărturiile lui Popa Tudor și materialele din dosarul cadastral și dosarul tehnic. Astfel nu s-a constatat prezența în acțiunile inculpatului a laturii subiective a infracțiunii prevăzute de art. 328 alin.(1) Cod penal, pentru ce ultimul, justificat și legal a fost achitat, iar acuzatorul de stat nu a prezentat careva probe ce ar servi temei de condamnare a inculpatului, motiv din care urmează a fi respins argumentul acuzării precum că, *„instanța de apel nu a indicat care anume element al componenței de infracțiune lipsește”*.

Prin urmare, instanța de recurs stabilește, că instanța de apel în motivarea soluției, just a reținut că, acuzarea nu a prezentat careva probe un certificat de succesiune vacantă prevăzut expres de art. 1515 alin. (2) Cod Civil (în redacția anului 2017). Or, partea apărării a prezentat în instanță acte, care confirmă faptul că, decedata Golovina Maria o are vie pe sora sa Belaia Ecaterina și pe nepotul său Belî Andrei, iar procurorul urma să verifice dacă este sau nu deschisă o procedură succesorală și dacă Golovina Maria are succesori, iar la materialele dosarului penal nu există astfel de documente.

Astfel Colegiul penal lărgit atestă că, atât acuzarea, cât și pretinsa parte vătămată - Serviciul Fiscal de Stat nu au respectat cerințele legislației în vigoare în vederea pretinderii statului la succesiunea vacantă.

Prin urmare, decizia instanței de apel cuprinde fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus la achitarea lui Ralea Tudor de sub învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin.(1) Cod penal, precum și motivele adoptării soluției, ceea ce se încadrează în prevederile art.417 Cod de procedură penală.

Instanța de apel, conform art.414 alin.(5) Cod de procedură penală, s-a pronunțat detaliat asupra tuturor motivelor invocate în apel, pe care le-a considerat neîntemeiate.

Astfel, toate probele administrate au primit o apreciere la justa lor valoare, iar concluziile privind nevinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate rezultă din circumstanțele de fapt stabilite în cauză.

În cazul dat instanța de recurs remarcă că, potrivit jurisprudenței CtEDO, se statuează în cauza Constantin Florea vs. României (Cererea nr. 21534/05, 19 iunie 2012) că „prezumția de nevinovăție consacrată la art. 6 §2 face parte din elementele noțiunii de proces echitabil în materie penală, prevăzut la §1 (Deweer vs. Belgiei, 27 februarie 1980, pct. 56, seria A nr. 35) și trebuie interpretată având în vedere jurisprudența Curții în domeniu.

În hotărîrea *Saunders vs. Marea Britanie din 17 decembrie 1996*, CtEDO a enunțat cu valoare de principiu general că, prezumția nevinovăției și exigența ca organul de urmărire penală să suporte sarcina de a dovedi acuzațiile este menționată explicit în articolul 6 §2 din Convenția Europeană și ține de noțiunea generală de proces echitabil în sensul articolului 6 §1.

Reieșind din circumstanțele constatate, Colegiul lărgit conchide că, instanța de apel corect a reținut în acest sens prevederile art.8 Cod de procedură penală, în aspectul că o hotărâre de condamnare se adoptă numai în condiția în care vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată printr-un ansamblu de probe cercetate de instanța de judecată. O sentință de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri. Colegiul reține că instanța de apel a ținut seama de aceste prevederi legale, precum și de principiul că toate îndoielile apărute și care nu pot fi înlăturate, se tratează în favoarea inculpatului și a adoptat soluția întemeiată, care corespund prevederilor art.394 alin.(3) Cod de procedură penală.

6.3 Cu referire la recursul declarat de către Directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat – Radu Gheorghe.

La acest aspect, Colegiul penal reține că, instanța de apel corect a reținut că, la materialele cauzei penale acuzatorul de stat nu a anexat nici un certificat de succesiune vacantă prevăzut expres de art. 1515 alin. (2) Cod Civil (în redacția anului 2017).

Totodată, conform prevederilor art. 1559 Cod Civil (în redacția anului 2017), în cazul în care nu există nici succesori testamentari, nici succesori legali, notarul constată, la cererea reprezentantului statului, că succesiunea este vacantă și eliberează certificatul de succesiune vacantă după expirarea termenului legal de acceptare a succesiunii.

Astfel, instanța de recurs reține constatările instanței de apel și anume că, notarul urma să deschidă dosar succesoral și să constate la cererea reprezentantului statului că succesiunea este vacantă, iar ulterior să elibereze certificat de succesiune vacantă. Or, atât acuzarea, cât și pretinsa parte vătămată - Serviciul Fiscal de Stat nu au respectat cerințele legislației în vigoare în vederea pretinderii statului la succesiunea vacantă, iar după primirea certificatului de moștenitor, reprezentantul statului - Serviciul Fiscal de Stat avea dreptul să întreprindă măsurile prevăzute de pct. 8 al Regulamentului cu privire la modul de evidență, evaluare și vânzare a bunurilor confiscate, fără stăpân, sechestrate ușor alterabile sau cu termen de păstrare

limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu drept de succesiune și a comorilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 972 din 11.09.2001. Actul normativ enunțat declară că, în cazul trecerii bunurilor în proprietatea statului conform dreptului succesoral, notariatul expediază la Serviciul Fiscal de Stat, care a intrat în posesia certificatului de moștenitor, lista bunurilor respective semnată de notar, martorii asistenți și persoanele interesate (dacă aceștia au luat parte la întocmirea listei). În cazul în care din conținutul bunurilor specificate în listă, în conformitate cu legislația în vigoare despre activitatea notariatelor au fost efectuate cheltuieli (pentru îngrijirea testatorului în timpul bolii și înmormântarea lui, asigurarea integrității bunurilor succesoriale și administrarea lor, publicarea înștiințării referitoare la chemarea moștenitorilor), în listă se vor înregistra sumele cheltuite în aceste scopuri și obiectele vândute pentru acoperirea cheltuielilor efectuate. După primirea certificatului de moștenitor și listei bunurilor respective, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat în prezența unei persoane responsabile de la regia locativă, iar în localitățile rurale - de la autoritățile administrației publice locale - verifică disponibilitatea de bunuri succesoriale în spațiile în care se păstrează acestea și le preia la evidență de la custode, făcând mențiunile corespunzătoare în lista bunurilor.

Reieșind din cele expuse, instanța de recurs consideră că, instanța de apel veridic a constatat lipsa în acțiunile inculpatului Ralea Tudor a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, or, probele oferite de partea acuzării sunt afectate de dubii și presupuneri, ceea ce însă contravine principiilor ce guvernează desfășurarea procesului penal și respectarea dreptului la un proces echitabil.

În opinia instanței de recurs, instanța de apel s-a expus asupra tuturor probelor, elucidând faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, pătrunzând în esența problemei de fapt și de drept, cercetând amănunțit aspectele învinuirii înaintate și a apreciat probele conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală. Astfel, Colegiul penal statuează că, soluția instanței de apel privitor la achitarea lui Ralea Tudor este corectă, deoarece fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunilor imputate.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs judecând recursul, este în drept de a-l respinge ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, în cazul în care se constată că recursul nu a fost declarat cu respectarea condițiilor legale (este tardiv sau inadmisibil) ori nu este întemeiat legal (este nefondat). Recursul este nefondat în cazul când hotărârea atacată este legală, întemeiată și motivată.

În aceste condiții, instanța de recurs, consideră că n-a fost constatată prezența în speța examinată a careva erori de drept, ce ar servi drept temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei contestate fapt, ce impune respingerea ca inadmisibile a recursurilor ordinare declarate.

7. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Respinge, ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de circumscripție Chișinău – Plîngău Alexandr, de către directorul adjunct al Serviciului Fiscal de Stat – Radu Gheorghe și de către avocatul Bondarenco Oleg în numele lui Popa Tudor și Popa Emilia, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 decembrie 2021, în cauza penală privindu-l pe *Ralea Tudor xxxxx*, cu menținerea deciziei atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **09 februarie 2023**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie